

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2003/55/EG

av den 26 juni 2003

om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 98/30/EG

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 47.2, artikel 55 och artikel 95 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽²⁾,

efter att ha hört Regionkommittén,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget ⁽³⁾, och

av följande skäl:

(1) Europaparlamentets och rådets direktiv 98/30/EG av den 22 juni 1998 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas ⁽⁴⁾ har på ett betydelsefullt sätt bidragit till skapandet av en inre marknad för gas.

(2) Erfarenheterna från genomförandet av det direktivet visar på de fördelar som den inre marknaden för gas kan komma att innebära när det gäller ökad effektivitet, prissänkningar, högre kvalitet på tjänsterna och ökad konkurrenskraft. Stora brister finns dock fortfarande marknaden och den kan förbättras ytterligare, t.ex. behövs konkreta bestämmelser för att säkra likvärdiga förutsättningar och att minska riskerna för dominerande marknadsställning och underprissättning, genom att säkerställa icke-diskriminerande tariffer för överföring och distribution genom nättillträde på basis av tariffer som publiceras innan de träder i kraft, samt genom att säkerställa att små och utsatta kunder skyddas.

⁽¹⁾ EGT C 240 E, 28.8.2001, s. 60 och EGT C 227 E, 24.9.2002, s. 393.

⁽²⁾ EGT C 36, 8.2.2002, s. 10.

⁽³⁾ Europaparlamentets yttrande av den 13 mars 2002 (EUT C 47 E, 27.2.2003, s. 367), rådets gemensamma ståndpunkt av den 3 februari 2003 (EUT C 50 E, 4.3.2003, s. 36) och Europaparlamentets beslut av den 4 juni 2003 (ännu ej offentliggjort i EUT).

⁽⁴⁾ EGT L 204, 21.7.1998, s. 1.

(3) Europeiska rådet framförde vid sitt möte i Lissabon den 23 och 24 mars 2000 önskemål om snabba insatser för att fullborda den inre marknaden inom både el- och gassektorn och för att påskynda liberaliseringen av dessa sektorer i syfte att få till stånd en fullt fungerande inre marknad. I sin resolution av den 6 juli 2000 om kommissionens andra rapport om avregleringen av energimarknaderna uppmanade Europaparlamentet kommissionen att fastställa en detaljerad tidsplan för när noggrant beskrivna mål skall ha uppnåtts i syfte att gradvis nå fram till en fullständig liberalisering av energimarknaden.

(4) De friheter som de europeiska medborgarna garanteras genom fördraget – fri rörlighet för varor, frihet att tillhandahålla tjänster och etableringsfrihet – kan endast säkras på en fullständigt öppen marknad där alla konsumenter fritt kan välja leverantör och där alla leverantörer kan leverera fritt till sina kunder.

(5) Med tanke på att konsumenterna blir allt mer beroende av naturgas bör man överväga initiativ och åtgärder för att främja marknadsintegrering och ömsesidighet i villkoren för tillträde till näten i tredje land.

(6) De största hindren på vägen mot en fullt fungerande och konkurrensutsatt inre marknad rör bland annat tillträde till näten, tillträde till lagring, nätavgifter, driftskompatibilitet mellan system och skillnaderna medlemsstaterna emellan i fråga om marknadernas öppenhet.

(7) En fungerande konkurrens kräver att nättillträdet garanteras utan diskriminering, på ett sätt som medger insyn och till rimliga priser.

(8) För att fullborda den inre marknaden för gas är det av avgörande betydelse att tillträdet till nätet tillhörande de systemansvariga för överförings- och distributionssystem är icke-diskriminerande. Den systemansvarige för överförings- eller distributionssystem kan utgöras av ett eller flera företag.

(9) När det gäller ett gasföretag som bedriver överförings-, distributions- eller lagringsverksamhet eller verksamhet avseende kondenserad naturgas (LNG) och som i sin

juridiska form är skilt från de företag som bedriver produktions- och/eller leveransverksamhet kan de som utsetts till systemansvariga vara samma företag som äger infrastrukturen.

- (10) För att se till att tillträdet till nätet är effektivt och icke-diskriminerande är det lämpligt att systemen för distribution och överföring drivs genom juridiskt åtskilda enheter när vertikalt integrerade företag existerar. Kommissionen bör utvärdera åtgärder med motsvarande verkan som utvecklats av medlemsstaterna i syfte att uppnå målet med detta krav, och, när så är lämpligt, inkomma med förslag till ändringar av detta direktiv.

Det är också lämpligt att den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet har faktisk rätt att fatta beslut när det gäller de tillgångar som behövs för att underhålla, driva och utveckla nät när tillgångarna i fråga ägs och drivs av vertikalt integrerade företag.

Det är dock viktigt att skilja mellan en sådan juridisk åtskillnad och åtskillnad beträffande ägandet. Juridisk åtskillnad innebär inte någon ändring beträffande ägandet av tillgångarna, och ingenting hindrar att liknande eller identiska anställningsvillkor tillämpas i hela de vertikalt integrerade företagen. Ett icke-diskriminerande beslutsförfarande bör emellertid säkerställas genom organisatoriska åtgärder avseende de ansvariga beslutsfattarens oberoende.

- (11) För att undvika att små distributionsföretag får en oproportionerlig ekonomisk och administrativ börda bör medlemsstaterna vid behov kunna undanta sådana företag från krav på juridisk åtskillnad när det gäller distributionen.
- (12) För att underlätta för ett gasföretag som är etablerat i en medlemsstat att ingå avtal för leverans av gas till berättigade kunder i en annan medlemsstat, bör medlemsstaterna och, när så är lämpligt, de nationella tillsynsmyndigheterna arbeta för mer homogena villkor och samma grad av berättigande för hela den inre marknaden.
- (13) Effektiv tillsyn som genomförs av en eller flera nationella tillsynsmyndigheter är av avgörande betydelse om man vill garantera ett icke-diskriminerande tillträde till näten. Medlemsstaterna skall specificera tillsynsmyndigheternas uppgifter, behörighetsområden och administrativa befogenheter. Det är viktigt att tillsynsmyndigheterna i alla medlemsstater har samma minimiuppsättning av befogenheter. Dessa myndigheter bör ha befogenhet att fastställa eller godkänna tarifferna eller åtminstone beräkningsmetoderna för överförings- och

distributionstariffer och tariffer för tillträde till anläggningar för kondenserad naturgas (LNG-anläggningar). För att undvika osäkerhet och kostsamma och tidskrävande konflikter bör dessa tariffer publiceras innan de träder i kraft.

- (14) Kommissionen har meddelat att den avser att tillsätta en grupp med europeiska tillsynsmyndigheter för el och gas som skulle vara en lämplig rådgivande mekanism för att förbättra samarbetet och samordningen mellan de nationella tillsynsmyndigheterna i syfte att främja utvecklingen av den inre marknaden för el och gas och bidra till en konsekvent tillämpning, i alla medlemsstater, av bestämmelserna i detta direktiv och Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 96/92/EG⁽¹⁾ samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1228/2003 av den 26 juni 2003 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel⁽²⁾.
- (15) För att säkerställa effektivt marknadstillträde för alla marknadsaktörer, inklusive nya aktörer, krävs icke-diskriminerande och kostnadseffektiva balanseringsmekanismer. När likviditetsnivån på gasmarknaden väl är tillräckligt hög, bör detta uppnås genom att man inför sådana öppna och tydliga marknadsbaserade mekanismer för försörjning och inköp av gas som krävs för att uppfylla kraven på balansering. Så länge likviditetsnivån på marknaden inte är tillräckligt hög bör de nationella tillsynsmyndigheterna arbeta aktivt för att balanseringstarifferna skall vara icke-diskriminerande och kostnadseffektiva. Samtidigt bör lämpliga incitament tillhandahållas för att balansera produktion och förbrukning av gas och för att inte äventyra systemet.
- (16) Den nationella tillsynsmyndigheten bör kunna fastställa eller godkänna tariffer eller beräkningsmetoder för tariffer på grundval av ett förslag från den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet eller den systemansvarige för en LNG-anläggning, eller på grundval av ett förslag som en systemansvarig och nätanvändarna kommit överens om. Vid fastställandet eller godkännandet bör den nationella tillsynsmyndigheten se till att överförings- eller distributionstarifferna är icke-diskriminerande och kostnadseffektiva, och samtidigt ta hänsyn till de marginalkostnader som på lång sikt går att undvika genom åtgärder för styrning av efterfrågan.
- (17) Av rättvis- och konkurrensskäl samt indirekt för att företagens minskade energikostnader skall skapa arbetstillfällen bör de ekonomiska fördelarna med den inre marknaden så snart som möjligt bli tillgängliga för industrin och handeln i hela gemenskapen, inbegripet små och medelstora företag, och för alla gemenskapsmedborgare.

⁽¹⁾ Se s. 37 i detta nummer av EUT.

⁽²⁾ Se s. 1 i detta nummer av EUT.

- (18) Gaskunderna bör fritt kunna välja leverantör. Fullbordandet av den inre marknaden för gas bör likväl ske stegvis med en konkret tidsfrist, för att industrin skall kunna anpassa sig, och för att lämpliga åtgärder och förfaranden skall kunna införas för att skydda kundernas intressen och för att tillförsäkra dem en reell möjlighet att välja leverantör.
- (19) När marknaderna stegvis öppnas för full konkurrens bör skillnaderna mellan medlemsstaterna avskaffas så snart som möjligt. Det bör säkerställas att detta direktiv genomförs på ett öppet och säkert sätt.
- (20) I direktiv 98/30/EG anses tillträde till lagring som tillträde till en del av gassystemet. Mot bakgrund av erfarenheterna från genomförandet av den inre marknaden bör ytterligare åtgärder vidtas för att förtydliga bestämmelserna om tillträde till lagring och stödtjänster.
- (21) Lagringsmöjligheter är väsentliga bl.a. för att genomföra offentliga åtaganden om tjänster som t.ex. försörjningsstrygghet. Detta bör inte leda till snedvridning av konkurrensen eller diskriminering avseende tillträde till lagring.
- (22) Det behövs ytterligare åtgärder för att tarifferna för tillträde till transport skall bli öppna och icke-diskriminerande. Tarifferna bör gälla alla användare av systemen, utan diskriminering. När ett system för lagring, lagring av gas i rörledningar eller stödtjänster opererar på en tillräckligt konkurrensutsatt marknad kan tillträde medges på grundval av öppna och icke diskriminerande marknadsbaserade mekanismer.
- (23) Av försörjningstrygghetsskäl bör balansen mellan tillgång och efterfrågan i varje enskild medlemsstat bevakas, varefter en rapport bör utarbetas om situationen i gemenskapen som helhet med hänsyn till sammanlänkningskapaciteten mellan områden. Denna övervakning bör göras i tillräckligt god tid, så att lämpliga åtgärder hinner vidtas om försörjningstryggheten äventyras. Det faktum att nödvändig nätinфраstruktur, bland annat sammanlänkningskapaciteten, anläggs och underhålls bör bidra till en stabil gasförsörjning.
- (24) Medlemsstaterna bör, med beaktande av nödvändiga kvalitetskriterier, se till att biogas och gas från biomassa eller andra typer av gas kan få icke-diskriminerande tillträde till systemet under förutsättning att detta tillträde är permanent förenligt med relevanta tekniska bestämmelser och säkerhetsstandarder. Dessa bestämmelser och standarder bör garantera att det är tekniskt möjligt att på ett säkert sätt föra in dessa gaser i och transportera dem genom systemet för naturgas och bör även omfatta kemiska egenskaper hos dessa gaser.
- (25) Medlemsstaterna kommer också i fortsättningen att behöva långsiktiga avtal för sin gasförsörjning, och gasleveransföretagen bör kunna fortsätta att använda sådana avtal så länge de inte strider mot målen för detta direktiv och så länge de är förenliga med fördraget och dess konkurrensregler. Naturgasföretag måste därför ta hänsyn till sådana avtal vid planering av leverans- och transportkapacitet.
- (26) För att de allmännyttiga tjänsterna i gemenskapen skall hålla hög kvalitet bör medlemsstaterna regelbundet underrätta kommissionen om alla åtgärder som vidtagits för att uppnå målet med detta direktiv. Kommissionen bör regelbundet offentliggöra en rapport som innehåller en analys av de nationella åtgärder som vidtagits för att uppnå målsättningarna för de allmännyttiga tjänsterna samt en jämförelse av åtgärdernas effektivitet; syftet med detta är att kommissionen skall kunna utfärda rekommendationer om vilka nationella åtgärder som bör vidtas för att de allmännyttiga tjänsterna skall hålla hög kvalitet.
- Medlemsstaterna bör också se till att kunderna, när de är anslutna till gassystemet, informeras om sina rättigheter att få tillgång till gasförsörjning av en bestämd kvalitet till överkomliga priser. Åtgärder som vidtas av medlemsstaterna för att skydda slutkonsumenten kan vara olika för hushåll och små och medelstora företag.
- (27) Respekt för kraven på allmännyttiga tjänster är ett grundläggande krav i detta direktiv, och det är viktigt att det i direktivet anges gemensamma minimikrav som uppfylls av samtliga medlemsstater, och som beaktar målen om konsumentskydd, försörjningstrygghet, miljöskydd och likvärdiga konkurrensnivåer i samtliga medlemsstater. Det är viktigt att kraven på allmännyttiga tjänster kan tolkas på nationell grund, med beaktande av nationella omständigheter om inte annat följer av gemenskapslagstiftningen.
- (28) De åtgärder medlemsstaterna vidtar för att uppnå målen för social och ekonomisk sammanhållning får bland annat omfatta lämpliga ekonomiska stimulansåtgärder, där så är lämpligt med hjälp av alla tillgängliga nationella verktyg och gemenskapsverktyg. Dessa verktyg får innefatta ansvarsmekanismer för att garantera den nödvändiga investeringen.
- (29) Om de åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att fullgöra skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster kan definieras som statligt stöd enligt artikel 87.1 i fördraget är medlemsstaterna enligt artikel 88.3 i fördraget skyldiga att underrätta kommissionen om detta.

- (30) Eftersom målet för den föreslagna åtgärden, nämligen att skapa en fullständigt fungerande inre marknad för gas där rättvis konkurrens råder, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför på grund av åtgärdens omfattning och verkningar bättre kan uppnås på gemenskapsnivå kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (31) Mot bakgrund av erfarenheten från tillämpningen av rådets direktiv 91/296/EEG av den 31 maj 1991 om transitering av naturgas genom gasledningsnät⁽¹⁾ bör åtgärder vidtas för att säkerställa ett enhetligt och icke-diskriminerande tillträde till olika transiteringssystem, inklusive gränsöverskridande gasflöden mellan medlemsstater. För att lika behandling vid tillträde till gasnäten skall kunna tillförsäkras även vid transitering bör det direktivet upphävas, utan att det påverkar kontinuiteten i de avtal som slutits i enlighet med ovan nämnda direktiv. Ett upphävande av direktiv 91/296/EEG bör inte hindra ingående av långsiktiga avtal i framtiden.
- (32) Med tanke på omfattningen av ändringarna av direktiv 98/30/EG är det av tydlighets- och rationaliseringsskäl önskvärt att bestämmelserna i fråga omarbetas.
- (33) I detta direktiv respekteras de grundläggande rättigheter och iakttas de principer som erkänns bland annat i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.
- (34) De åtgärder som är nödvändiga för att genomföra detta direktiv bör antas i enlighet med rådets beslut 1999/468/EG av den 28 juni 1999 om de förfaranden som skall tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter.⁽²⁾

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

RÄCKVIDD OCH DEFINITIONER

Artikel 1

Räckvidd

1. I detta direktiv fastställs gemensamma regler för överföring, distribution, leverans och lagring av naturgas. Det inne-

håller regler om naturgassektorns organisation och funktion, tillträde till marknaden och de kriterier och förfaranden som skall tillämpas vid beviljande av tillstånd för överföring, distribution, leverans och lagring av naturgas samt drift av system.

2. De bestämmelser som fastställs i detta direktiv för naturgas, inbegripet kondenserad naturgas (LNG), skall även gälla biogas och gas från biomassa eller andra typer av gas om det är tekniskt möjligt och säkert att föra in dessa gaser i och transportera dem genom systemet för naturgas.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv avses med

1. *naturgasföretag*: varje fysisk eller juridisk person, med undantag för slutförbrukare, som bedriver åtminstone en av följande verksamheter: produktion, överföring, distribution, leverans, köp eller lagring av naturgas, inbegripet LNG, som svarar för kommersiella och tekniska arbetsuppgifter och/eller underhåll i samband med dessa verksamheter,
2. *tidigare led i rörledningsnätet*: varje rörledning eller nät av rörledningar som drivs och/eller byggs som en del av en anläggning för olje- eller gasproduktion, eller som används för att överföra naturgas från en eller flera sådana anläggningar till en bearbetningsanläggning eller terminal eller slutlig landningsterminal vid kusten,
3. *överföring*: transport, utom leverans, av naturgas genom ett nät av högtrycksrörledningar som inte ingår i ett tidigare led av rörledningsnätet till kunder,
4. *systemansvarig för överföringssystemet*: varje fysisk eller juridisk person som bedriver överföringsverksamhet och som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av överföringssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänknings till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på gastransporter,
5. *distribution*: transport, utom leverans, av naturgas genom lokala eller regionala rörledningsnät till kunder,
6. *systemansvarig för distributionssystemet*: varje fysisk eller juridisk person som bedriver distributionsverksamhet och som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av distributionssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänknings till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på gasdistribution,

⁽¹⁾ EGT L 147, 12.6.1991, s. 37. Direktivet senast ändrat genom kommissionens direktiv 95/49/EG (EGT L 233, 30.9.1995, s. 86).

⁽²⁾ EGT L 184, 17.7.1999, s. 23.

7. *leverans*: försäljning, inbegripet återförsäljning, av naturgas, inbegripet LNG, till kunder,
8. *leveransföretag*: varje fysisk eller juridisk person som bedriver leveransverksamhet,
9. *lagringsanläggning*: en anläggning som används för lagring av naturgas och som ägs och/eller drivs av ett naturgasföretag, inbegripet den del av LNG-anläggningen som används för lagring men undantaget den del som används för produktionsverksamhet, och undantaget anläggningar som uteslutande är förbehållna systemansvariga för överföringssystemet när de utför sina uppgifter,
10. *systemansvarig för lagringssystemet*: varje fysisk eller juridisk person som bedriver lagringsverksamhet och som ansvarar för driften av en lagringsanläggning,
11. *LNG-anläggning*: en terminal som används för kondensering av naturgas eller import, lossning och återförgasning av LNG, inklusive stödtjänster och den tillfälliga lagring som krävs för återförgasningsprocessen och efterföljande leverans till överföringssystemet, men bortsett från den del av LNG-anläggningen som används för lagring,
12. *systemansvarig för en LNG-anläggning*: varje fysisk eller juridisk person som ägnar sig åt kondensering av naturgas eller import, lossning och återförgasning av LNG och som ansvarar för driften av en LNG anläggning,
13. *system*: varje överföringsnät, distributionsnät, LNG-anläggning och/eller lagringsanläggning som ägs och/eller drivs av ett naturgasföretag, inbegripet lagring av gas i rörledning och dess anläggningar för stödtjänster och sådana som tillhör anknutna företag och som är nödvändiga för att erbjuda tillgång till överföring, distribution och LNG,
14. *stödtjänster*: de tjänster som är nödvändiga för tillträdet till och driften av överförings- och/eller distributionsnät och/eller LNG-anläggningar och/eller lagringsanläggningar, inklusive lastbalansering och blandning, men undantaget anläggningar som enbart är reserverade för systemansvariga för överföringssystemet när de utför sina uppgifter,
15. *lagring av gas i rörledning*: lagring av gas genom kompression i överförings- och distributionssystem, men undantaget anläggningar som är förbehållna systemansvariga för överföringssystemet när de utför sina uppgifter,
16. *sammanlänkat system*: ett antal system som har länkats samman,
17. *sammanlänkning*: en överföringsledning som passerar eller sträcker sig över en gräns mellan två medlemsstater som endast syftar till att koppla samman dessa medlemsstaters nationella överföringssystem,
18. *direktledning*: en naturgasrörledning som kompletterar det sammanlänkade systemet,
19. *integrerat naturgasföretag*: ett vertikalt eller horisontellt integrerat företag,
20. *vertikalt integrerat företag*: ett naturgasföretag eller en grupp av företag vars inbördes relationer definieras i artikel 3.3 i rådets förordning (EEG) nr 4064/89 av den 21 december 1989 om kontroll av företagskoncentrationer ⁽¹⁾ där det berörda företaget eller den berörda gruppen bedriver verksamhet inom minst ett av områdena överföring, distribution, LNG eller lagring och minst ett av områdena produktion eller leverans av naturgas,
21. *horisontellt integrerat företag*: ett företag som bedriver verksamhet inom minst ett av områdena produktion, överföring, distribution, leverans eller lagring av naturgas samt dessutom bedriver verksamhet utan anknytning till gas,
22. *anknutet företag*: företag enligt betydelsen i artikel 41 i rådets sjunde direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 grundat på artikel 44.2 g (*) i fördraget om sammanställd redovisning ⁽²⁾ och/eller intresseföretag enligt betydelsen i artikel 33.1 i samma direktiv och/eller företag som tillhör samma aktieägare,
23. *systemanvändare*: varje fysisk eller juridisk person som levererar till eller får leveranser från systemet,
24. *kunder*: grossister i och slutförbrukare av naturgas samt naturgasföretag som köper naturgas,
25. *hushållskunder*: kunder som köper naturgas för sin egen hushållsförbrukning,
26. *icke-hushållskunder*: kunder som köper naturgas som inte är avsedd för egen hushållsförbrukning,
27. *slutförbrukare*: kunder som köper naturgas för eget bruk,
28. *berättigade kunder*: kunder som fritt kan välja gasleverantör i den mening som avses i artikel 23 i detta direktiv,

(*) Titeln till direktiv 83/349/EEG har justerats med hänsyn till omnumreringen av artiklarna i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, i enlighet med artikel 12 i Amsterdamfördraget. Ursprungligen hänvisades till artikel 54.3 g.

⁽¹⁾ EGT L 395, 30.12.1989, s. 1. Förordningen senast ändrad genom förordning (EG) nr 1310/97 (EGT L 180, 9.7.1997, s. 1).

⁽²⁾ EGT L 193, 18.7.1983, s. 1. Direktivet senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/65/EG (EGT L 283, 27.10.2001, s. 28).

29. *grossister*: varje fysisk eller juridisk person, med undantag för systemansvariga för överförings och distributionssystemet, som köper naturgas i syfte att återförsälja den inom eller utanför det system där personen är etablerad,
30. *långtidsplanering*: naturgasföretags planering av leverans- och transportkapacitet på lång sikt för att kunna tillmötesgå efterfrågan på naturgas i systemet, diversifiera källorna och säkra leveranser till kunderna,
31. *framväxande marknad*: en medlemsstat i vilken den första kommersiella leveransen enligt det första långsiktiga avtalet för naturgasleveranser genomfördes för kortare tid än tio år sedan,
32. *tillförlitlighet*: både försörjningstrygghet i fråga om naturgas och teknisk säkerhet,
33. *ny infrastruktur*: en infrastruktur som inte färdigställts senast vid detta direktivs ikraftträdande.

KAPITEL II

ALLMÄNNA REGLER FÖR SEKTORNS ORGANISATION

Artikel 3

Skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och kundskydd

1. Medlemsstaterna skall, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2, på grundval av sin institutionella organisation och med vederbörlig hänsyn till subsidiaritetsprincipen, se till att naturgasföretag drivs i enlighet med principerna i detta direktiv för att uppnå en konkurrensutsatt, säker och miljömäsig hållbar naturgasmarknad, och de får inte göra någon diskriminerande åtskillnad mellan dessa företag när det gäller rättigheter eller skyldigheter.

2. Medlemsstaterna får med beaktande fullt ut av tillämpliga bestämmelser i fördraget, särskilt artikel 86 i detta, i det allmänna ekonomiska intresset ålägga gasföretag att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, vilka kan avse tillförlitlighet, inbegripet försörjningstrygghet, leveransernas regelbundenhet, kvalitet och pris samt miljöskydd, inbegripet energieffektivitet och klimat- skydd. Dessa åligganden skall vara klart definierade, öppna, icke-diskriminerande och kontrollerbara samt garantera att gasföretag i EU kan nå ut till nationella konsumenter på lika villkor. När det gäller försörjningstrygghet och styrning av energi- effektivitet/energiefterfrågan samt för uppfyllandet av de miljömål som avses i denna punkt får medlemsstaterna införa långtidsplanering, varvid hänsyn skall tas till att tredje part kan komma att ansöka om tillträde till systemet.

3. Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att skydda slutförbrukare och för att garantera ett starkt konsumentskydd, och de skall särskilt se till att utsatta förbrukare får tillräckligt skydd, inbegripet lämpliga åtgärder för att hjälpa dem att undvika att få sina leveranser avstängda. Medlemsstaterna får i detta sammanhang vidta lämpliga åtgärder för att skydda kunder i avlägsna områden som är anslutna till gassystemet. Medlemsstaterna får i detta syfte utse en anvisad gasleverantör för kunder som är anslutna till gassystemet. De skall garantera en hög konsumentskyddsnivå, särskilt i form av klara och begripliga allmänna avtalsvillkor, allmän information och mekanismer för tvistlösning. Medlemsstaterna skall se till att berättigade kunder i praktiken kan byta till en ny leverantör. Ätminstone när det gäller hushållskunder skall dessa åtgärder omfatta dem som anges i bilaga A.

4. Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att uppnå målen för social och ekonomisk sammanhållning, miljöskydd, vilket även kan innebära metoder för att bekämpa klimatförändringar, och försörjningstrygghet. Dessa åtgärder kan bl.a. omfatta lämpliga ekonomiska stimulansåtgärder, där så är lämpligt med hjälp av alla tillgängliga nationella verktyg och gemenskapsverktyg, för underhåll och anläggning av nödvändig nätinfrastuktur, inbegripet sammanlänkningskapacitet.

5. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa bestämmelserna i artikel 4 på distributionen om tillämpningen av den, rättsligen eller i praktiken, skulle hindra naturgasföretagen från att fullgöra de förpliktelser som ålagts dem av allmänt ekonomiskt intresse, och om handelns utveckling inte påverkas i en sådan utsträckning att det skulle strida mot gemenskapens intressen. Gemenskapens intressen omfattar bland annat konkurrens när det gäller berättigade kunder enligt detta direktiv och artikel 86 i fördraget.

6. Medlemsstaterna skall när de genomfört direktivet informera kommissionen om vilka åtgärder som vidtagits för att fullgöra förpliktelserna att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, inklusive konsument- och miljöskyddsåtgärder, och om åtgärdernas eventuella inverkan på nationell och internationell konkurrens, oavsett om åtgärderna kräver undantag från detta direktiv eller ej. De skall därefter vartannat år underrätta kommissionen om eventuella ändringar av dessa åtgärder, oavsett om åtgärderna kräver undantag från direktivet eller ej.

Artikel 4

Tillståndsförfarande

1. När det krävs tillstånd (t.ex. licens, tillåtelse, koncession, samtycke eller godkännande) för uppförande eller drift av naturgasanläggningar, skall medlemsstaterna eller den behöriga myndighet som de utser bevilja tillstånd att bygga och/eller driva sådana anläggningar, rörledningar och tillhörande utrust-

ning inom sitt territorium i enlighet med punkterna 2–4. Medlemsstaterna eller den behöriga myndighet som de utser får också, på samma villkor, bevilja tillstånd att leverera naturgas och bevilja tillstånd för grossister.

2. Om medlemsstaterna har ett tillståndssystem skall de fastställa objektiva och icke-diskriminerande kriterier, som skall uppfyllas av företag som ansöker om tillstånd för att bygga och/eller driva naturgasanläggningar eller som ansöker om tillstånd att leverera naturgas. De icke-diskriminerande kriterierna och förfarandena för att bevilja tillstånd skall offentliggöras.

3. Medlemsstaterna skall se till att skälen för avslag på ansökan om tillstånd är objektiva och icke diskriminerande och att de meddelas den sökande. Skälen för sådana avslag skall meddelas kommissionen för kännedom. Medlemsstaterna skall införa ett förfarande som ger den sökande möjlighet att överklaga ett avslag.

4. För att kunna utveckla områden som nyligen har börjat bli försörjda och för effektiv drift i allmänhet och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 24, får medlemsstaterna avslå en ansökan om ytterligare tillstånd att bygga och driva rörledningssystem för distribution inom något visst område efter det att sådana rörledningssystem har byggts eller föreslagits bli byggda inom detta område och om befintlig eller föreslagen kapacitet inte är uppnådd.

Artikel 5

Övervakning av försörjningstryggheten

Medlemsstaterna skall se till att frågor som rör försörjningstrygghet övervakas. Vid behov kan medlemsstaterna överlåta denna uppgift till de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 25.1 Denna övervakning skall i synnerhet omfatta balansen mellan tillgång och efterfrågan på den inhemska marknaden, förväntad framtida efterfrågan och tillgängliga leveranser, ytterligare kapacitet som planeras eller håller på att anläggas, samt nätets kvalitet och underhållsnivå samt åtgärder för att täcka efterfrågetoppar och hantera brister i leveranser från en eller flera leverantörers sida. De behöriga myndigheterna skall senast den 31 juli varje år offentliggöra en rapport i vilken resultaten av övervakningen av dessa frågor och de åtgärder som vidtagits eller planerats skall anges; rapporten skall därefter genast överlämnas till kommissionen.

Artikel 6

Tekniska regler

Medlemsstaterna skall se till att tekniska säkerhetskriterier definieras och att det utarbetas och offentliggörs tekniska regler, i vilka de lägsta tekniska konstruktions- och driftkraven för anslutning till systemet av LNG-anläggningar, lagringsanlägg-

ningar, andra överförings- eller distributionssystem och direktledningar fastställs. Dessa tekniska regler skall säkerställa att systemen är driftskompatibla, och de skall vara objektiva och icke-diskriminerande. De skall anmälas till kommissionen i enlighet med artikel 8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster. ⁽¹⁾

KAPITEL III

ÖVERFÖRING, LAGRING OCH LNG

Artikel 7

Utseende av systemansvariga

Medlemsstaterna skall, för en tid som de själva bestämmer med beaktande av effektivitet och ekonomisk balans, utse eller ålägga de naturgasföretag som äger överförings-, lagrings- eller LNG-anläggningar att utse en eller flera systemansvariga. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de systemansvariga för överföringssystem, lagringssystem eller en LNG anläggningar handlar i enlighet med artiklarna 8–10.

Artikel 8

Systemansvarigas uppgifter

1. Varje systemansvarig för överförings-, lagrings- och/eller LNG-anläggningar

- a) skall på affärsmässiga villkor och med vederbörlig hänsyn till miljön driva, underhålla och utveckla säkra, tillförlitliga och effektiva överförings-, lagrings- och/eller LNG-anläggningar,
- b) får inte göra någon diskriminerande åtskillnad mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare, i synnerhet inte till förmån för till sig anknutna företag,
- c) skall förse övriga systemansvariga för överförings-, lagrings- och/eller distributionssystem och/eller systemansvariga för en LNG-anläggning med den information som behövs för att säkerställa att transport och lagring av naturgas kan ske på ett sätt som är förenligt med säker och effektiv drift av det sammanlänkade systemet,
- d) skall förse systemanvändare med den information de behöver för effektivt tillträde till systemet.

2. De regler om balansering av gasöverföringssystemet som fastställs av de systemansvariga för överföringssystemen skall vara objektiva, klara, begripliga och icke-diskriminerande, vilket

⁽¹⁾ EGT L 204, 21.7.1998, s. 37. Direktivet ändrat genom direktiv 98/48/EG (EGT L 217, 5.8.1998, s. 18).

även skall gälla för reglerna om de avgifter som tas ut av systemanvändarna för utnyttjande av de systemansvarigas nät för obalanser i energitillförseln. Villkor, inklusive regler och tariffer, för de överföringssystemansvarigas tillhandahållande av sådana tjänster skall fastställas på ett icke-diskriminerande sätt som avspeglar de verkliga kostnaderna enligt en metod som är förenlig med artikel 25.2 och skall offentliggöras.

3. Medlemsstaterna får begära att den systemansvarige för överföringssystemet uppfyller vissa minimikrav i fråga om underhåll och utbyggnad av överföringssystemet, inbegripet sammanlänkningskapaciteten.

4. Systemansvariga för överföringssystem skall anskaffa den energi de behöver för att kunna utföra sin verksamhet på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Artikel 9

Åtskillnad av systemansvariga för överföring

1. Om den systemansvarige för överföringssystemet är del av ett vertikalt integrerat företag skall denne åtminstone vad avser juridisk form, organisation och beslutsfattande vara oberoende av annan verksamhet utan samband med överföring. Dessa regler skall inte ge upphov till någon skyldighet att skilja ägandet av tillgångar i överföringssystemet från det vertikalt integrerade företaget.

2. För att säkerställa att den systemansvarige för överföringssystemet som avses i punkt 1 är oberoende skall följande minimikriterier gälla:

- a) De personer som ansvarar för ledningen för den systemansvarige för överföringssystemet får inte ingå i företagsstrukturer i det integrerade naturgasföretaget som direkt eller indirekt ansvarar för den dagliga driften avseende produktion, distribution eller leverans av naturgas.
- b) Lämpliga åtgärder skall vidtas för att se till att de yrkesmässiga intressena hos de personer som ansvarar för ledningen för den systemansvarige för överföringssystemet beaktas på ett sätt som garanterar att dessa personer kan agera självständigt.
- c) Den systemansvarige för överföringssystemet skall ha faktisk beslutanderätt, oberoende av det integrerade gasföretaget, när det gäller de tillgångar som behövs för att trygga drift, underhåll och utbyggnad av nätet. Detta bör inte hindra förekomsten av lämpliga samordningsmekanismer för att garantera att moderbolagets ekonomiska och förvaltningsmässiga övervakningsrättigheter när det gäller avkastningen, som regleras indirekt i artikel 25.2, i ett dotterbolag skyddas. Detta skall särskilt göra det möjligt för moderbolaget att godkänna den årliga finansieringsplan eller det motsvarande instrument som upprättas av den

systemansvarige för överföringssystemet och att fastställa övergripande gränser för dess dotterbolags skuldsättningsnivåer. Det skall inte vara tillåtet för moderbolaget att ge instruktioner för den löpande verksamheten eller om enskilda beslut beträffande uppförande eller uppgradering av överföringsnät, så länge dessa beslut inte överskrider villkoren i den godkända finansieringsplanen eller motsvarande instrument.

- d) Den systemansvarige för överföringssystemet skall upprätta en övervakningsplan, där det anges vilka åtgärder som vidtagits för att motverka diskriminerande beteende, och se till att planen följs. I planen skall det anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att detta mål skall uppfyllas. Den person eller det organ som ansvarar för att övervakningsplanen följs skall till den tillsynsmyndighet som avses i artikel 25.1 överlämna en årlig rapport, som skall offentliggöras, över de åtgärder som vidtagits.

Artikel 10

Sekretess när det gäller systemansvariga för överföringssystemet

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 16 eller någon annan lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter skall varje systemansvarig för överförings- eller lagringssystem och/eller varje systemansvarig för en LNG-anläggning behandla kommersiellt känsliga uppgifter som denne erhåller under bedrivandet av sin affärsverksamhet konfidentiellt, och skall förhindra att sådana uppgifter om den egna verksamheten som kan vara kommersiellt fördelaktiga röjs på ett diskriminerande sätt.

2. Den systemansvarige för överföringssystemet skall, i samband med försäljning eller köp av naturgas från anknutna företag, inte missbruka kommersiellt känsliga uppgifter som erhållits från tredje part i samband med tillhandahållande av eller förhandlingar om tillträde till systemet.

KAPITEL IV

DISTRIBUTION OCH FÖRSÖRJNING

Artikel 11

Utseende av systemansvariga för distributionssystemet

Medlemsstaterna skall, för en tid som de själva bestämmer med beaktande av effektivitet och ekonomisk balans, utse, eller ålägga de företag som äger eller ansvarar för distributionssystemet att utse en eller flera systemansvariga för distributionssystemet, och de skall se till att de systemansvariga handlar i överensstämmelse med artiklarna 12, 13 och 14.

Artikel 12

Uppgifter för systemansvariga för distributionssystemet

1. Varje systemansvarig för ett distributionssystem skall med vederbörlig hänsyn till miljön på ekonomiska villkor driva, underhålla och bygga ut ett säkert, tillförlitligt och effektivt system.
2. Den systemansvarige för distributionssystemet får inte i något fall göra någon diskriminerande åtskillnad mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare, i synnerhet inte till förmån för sina anknutna företag.
3. Varje systemansvarig för ett distributionssystem skall förse övriga systemansvariga för ett överförings-, lagrings- och/eller distributionssystem och/eller systemansvariga för en LNG-anläggning med den information som behövs för att säkerställa att transport och lagring av naturgas sker på ett sätt som är förenligt med en säker och effektiv drift av det sammanlänkade systemet.
4. Varje systemansvarig för ett distributionssystem skall förse systemanvändare med den information de behöver för effektivt tillträde till systemet.
5. I det fall de systemansvariga för distributionssystemet ansvarar för balanseringen av gasdistributionssystemet skall de av dem fastställda reglerna härför, och för de avgifter för obalanser i energitillförseln som tas ut av användarna av deras nät, vara objektiva, klara, begripliga och icke-diskriminerande. Villkor, inklusive regler och tariffer, för de distributionssystemansvarigas tillhandahållande av sådana tjänster skall fastställas på ett icke-diskriminerande sätt som avspeglar de verkliga kostnaderna enligt en metod som är förenlig med artikel 23.2 och skall offentliggöras.

Artikel 13

Åtskillnad av systemansvariga för distributionssystemet

1. Om den systemansvarige för distributionssystemet är del av ett vertikalt integrerat företag skall denne åtminstone vad avser juridisk form, organisation och beslutsfattande vara oberoende av annan verksamhet utan samband med distribution. Dessa regler skall inte ge upphov till någon skyldighet att skilja ägandet av tillgångar i distributionssystemet från det vertikalt integrerade företaget.
2. Utöver de krav som fastställs i punkt 1 skall den systemansvarige för distributionssystemet, om denne utgör en del av ett vertikalt integrerat företag, med avseende på sin organisation och sitt beslutsfattande vara oberoende av annan verksamhet utan samband med distribution. För att uppnå detta skall följande minimikriterier gälla:
 - a) De personer som ansvarar för ledningen för den systemansvarige för distributionssystemet får inte ingå i företags-

strukturer i det integrerade naturgasföretaget som direkt eller indirekt ansvarar för den dagliga driften avseende produktion, överföring eller leverans av naturgas.

- b) Lämpliga åtgärder skall vidtas för att se till att de yrkesmässiga intressena hos de personer som ansvarar för ledningen för den systemansvarige för distributionssystemet beaktas på ett sätt som garanterar att dessa personer kan agera självständigt.
- c) Den systemansvarige för distributionssystemet skall ha faktisk beslutanderätt, oberoende av det integrerade gasföretaget, när det gäller de tillgångar som behövs för att trygga drift, underhåll och utbyggnad av nätet. Detta bör inte hindra förekomsten av lämpliga samordningsmekanismer för att garantera att moderbolagets ekonomiska och förvaltningsmässiga övervakningsrättigheter när det gäller avkastningen, som regleras indirekt i artikel 25.2, i ett dotterbolag skyddas. Detta skall särskilt göra det möjligt för moderbolaget att godkänna den årliga finansieringsplan eller det motsvarande instrument som upprättas av den systemansvarige för överföringssystemet och att fastställa övergripande gränser för dess dotterbolags skuldsättningsnivåer. Det skall inte vara tillåtet för moderbolaget att ge instruktioner för den löpande verksamheten eller om enskilda beslut beträffande uppförande eller renovering av distributionsnät, så länge dessa beslut inte överskrider villkoren i den godkända finansieringsplanen eller motsvarande instrument.
- d) Den systemansvarige för distributionssystemet skall upprätta en övervakningsplan, där det anges vilka åtgärder som vidtagits för att motverka diskriminerande beteende, och se till att planen följs. I planen skall det anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att detta mål skall uppfyllas. Den person eller det organ som har ansvar för att övervakningsplanen följs skall till den tillsynsmyndighet som avses i artikel 25.1 överlämna en årlig rapport, som skall offentliggöras, över de åtgärder som vidtagits.

Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa punkterna 1 och 2 på integrerade naturgasföretag som har mindre än 100 000 anslutna kunder.

Artikel 14

Sekretess när det gäller systemansvariga för distributionssystemet

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 16 eller någon annan lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter skall varje systemansvarig för distributionssystemet behandla kommersiellt känsliga uppgifter som denne erhåller under bedrivandet av sin affärsverksamhet konfidentiellt, och skall förhindra att sådana uppgifter om den egna verksamheten som kan vara kommersiellt fördelaktiga röjs på ett diskriminerande sätt.

2. Den systemansvarige för distributionssystemet skall, i samband med försäljning eller köp av naturgas från anknutna företag, inte missbruka kommersiellt känsliga uppgifter som erhållits från tredje part i samband med tillhandahållande av eller förhandlingar om tillträde till systemet.

Artikel 15

Kombinerat systemansvar

Reglerna i artiklarna 9.1 och 13.1 hindrar inte verksamhet av ett kombinerat systemansvar för överförings-, LNG-, lagrings- och distributionssystem som vad avser juridisk form, organisation och beslutsfattande är oberoende av annan verksamhet utan samband med drift av överförings-, LNG-, lagrings- och distributionssystem och som uppfyller de krav som anges i led a–d. Dessa regler skall inte ge upphov till någon skyldighet att skilja ägandet av tillgångar i det kombinerade systemet från det vertikalt integrerade företaget.

- a) Personer som ansvarar för ledningen för det kombinerade systemansvaret får inte ingå i företagsstrukturer i det integrerade naturgasföretaget som direkt eller indirekt ansvarar för den dagliga driften avseende produktion och leverans av naturgas.
- b) Lämpliga åtgärder skall vidtas för att se till att de yrkesmässiga intressena hos de personer som ansvarar för ledningen för det kombinerade systemansvaret beaktas på ett sätt som garanterar att dessa personer kan agera självständigt.
- c) Den kombinerade systemansvarige skall ha faktisk beslutanderätt, oberoende av det integrerade gasföretaget, när det gäller de tillgångar som behövs för att trygga drift, underhåll och utbyggnad av nätet. Detta bör inte hindra förekomsten av lämpliga samordningsmekanismer för att garantera att moderbolagets ekonomiska och förvaltningsmässiga övervakningsrättigheter när det gäller avkastningen, som regleras indirekt i artikel 25.2, i ett dotterbolag skyddas. Detta skall särskilt göra det möjligt för moderbolaget att godkänna den årliga finansieringsplan eller det motsvarande instrument som upprättas av den ansvarige för det kombinerade systemet och att fastställa övergripande gränser för dess dotterbolags skuldsättningsnivåer. Det skall inte vara tillåtet för moderbolaget att ge instruktioner för den löpande verksamheten eller om enskilda beslut beträffande uppförande eller renovering av överförings- och distributionsnät, så länge dessa beslut inte överskrider villkoren i den godkända finansieringsplanen eller motsvarande instrument.
- d) Den kombinerade systemansvarige skall upprätta en övervakningsplan, där det anges vilka åtgärder som vidtagits

för att motverka diskriminerande beteende och se till att planen följs. I planen skall det anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att detta mål skall uppfyllas. Den person eller det organ som ansvarar för att övervakningsplanen följs skall till den tillsynsmyndighet som avses i artikel 25.1 överlämna en årlig rapport, som skall offentliggöras, över de åtgärder som vidtagits.

KAPITEL V

SÄRREDOVISNING AV OLIKA VERKSAMHETER SAMT INSYN OCH ÖPPENHET I BOKFÖRINGEN

Artikel 16

Rätt till tillgång till räkenskaper

1. Medlemsstaterna eller varje behörig myndighet de utser, inklusive de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 25.1 och de tvistlösningsmyndigheter som avses i artikel 20.3, skall i den utsträckning som krävs för att de skall kunna utföra sina uppgifter ha tillgång till naturgasföretagens bokföring i enlighet med artikel 17.
2. Medlemsstaterna och varje utsedd behörig myndighet, inklusive de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 25.1 och tvistlösningsmyndigheterna, skall behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt. Medlemsstaterna får föreskriva att sådan information offentliggörs om detta är nödvändigt för att de behöriga myndigheterna skall kunna utföra sina uppgifter.

Artikel 17

Särredovisning

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att naturgasföretagens bokföring utförs i enlighet med punkterna 2–5. De företag som kan beviljas undantag från denna bestämmelse i enlighet med artikel 28.2 och 28.4 skall åtminstone genomföra sin interna bokföring i enlighet med denna artikel.
2. Naturgasföretag skall, oberoende av ägartyp eller juridisk form, upprätta, låta revidera och offentliggöra sin årsredovisning i enlighet med de bestämmelser i nationell lagstiftning som avser årsredovisning för aktieföretag och som har fastställts i enlighet med rådets fjärde direktiv 78/660/EEG av den 25 juli

1978 grundat på artikel 44.2 g (*) i fördraget om årsbokslut i vissa typer av bolag⁽¹⁾. Företag som enligt lag inte är skyldiga att offentliggöra sin årsredovisning skall hålla en kopia av denna tillgänglig för allmänheten på sitt huvudkontor.

3. Naturgasföretag skall i sin interna bokföring särredovisa verksamhetsgrenarna överföring, distribution, LNG och lagring så som de skulle behöva göra om verksamheterna bedrevs av separata företag, för att undvika diskriminering, korssubventionering och snedvridning av konkurrensen. De skall också redovisa, eventuellt genom en sammanställd redovisning, andra gasverksamheter utan samband med överföring, distribution, LNG och lagring. Fram till den 1 juli 2007 skall de särredovisa leveranserna till berättigade kunder och leveranserna till icke-berättigade kunder. Inkomster från äganderätt till överförings-/distributionsnät skall specificeras i bokföringen. Vid behov skall de upprätta en sammanställd redovisning för annan verksamhet utanför gassektorn. Den interna bokföringen skall omfatta en balansräkning och en resultaträkning för varje verksamhetsgren.

4. Den revision som anges i punkt 2 skall särskilt verifiera att den i punkt 3 angivna skyldigheten att undvika diskriminering och korssubventioner uppfylls.

5. Företagen skall i sin interna bokföring ange de regler för fördelningen av tillgångar och skulder, utgifter och inkomster samt för avskrivningar som de följer vid upprättandet av den separata bokföring som anges i punkt 3, utan att nationellt tillämpliga bestämmelser om bokföring åsidosätts. Dessa interna regler får ändras endast i undantagsfall. Sådana ändringar skall anges och vara väl underbyggda.

6. Årsredovisningen skall i noter ange alla transaktioner av en viss storlek som har genomförts med anknutna företag.

KAPITEL VI

ORGANISERING AV TILLTRÄDET TILL SYSTEMET

Artikel 18

Tillträde för tredje part

1. Medlemsstaterna skall se till att det införs en ordning för tredje parts tillträde till överförings- och distributionssystem

(*) Titeln till direktiv 83/349/EEG har justerats med hänsyn till omnumreringen av artiklarna i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, i enlighet med artikel 12 i Amsterdamfördraget. Ursprungligen hänvisades till artikel 54.3 g.

⁽¹⁾ EGT L 222, 14.8.1978, s. 11. Direktivet senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/65/EG (EGT L 283, 27.10.2001, s. 28).

och LNG-anläggningar grundad på offentliggjorda tariffer, som skall gälla för alla berättigade kunder, inbegripet leveransföretag, och som skall tillämpas objektivt utan att någon diskriminerande åtskillnad görs mellan systemanvändarna. Medlemsstaterna skall se till att dessa tariffer, eller de metoder som använts för att beräkna dem, godkänns av en sådan tillsynsmyndighet som avses i artikel 25.1 innan de träder i kraft samt att tariffrerna – och metoderna om endast dessa har godkänts – offentliggörs innan de träder i kraft.

2. Systemansvariga för överföringssystem skall, vid behov och för att kunna utföra arbetsuppgifter bl.a. avseende gränsöverskridande överföring, ha tillträde till nät som tillhör andra systemansvariga för överföringssystem.

3. Bestämmelserna i detta direktiv skall inte hindra att långsiktiga avtal ingås i den mån de överensstämmer med gemenskapens konkurrensregler.

Artikel 19

Tillträde till lagringsanläggningar

1. Vad gäller organiseringen av tillträdet till lagringsanläggningar och lagring av gas i rörledning samt stödtjänster får medlemsstaterna, om detta är tekniskt och/eller ekonomiskt nödvändigt för ett effektivt tillträde till systemet för leverans till kunderna, välja att organisera detta tillträde i enlighet med något eller båda av de förfaranden som anges i punkterna 3 och 4. Förfarandena skall tillämpas i enlighet med objektiva, klara, begripliga och icke-diskriminerande kriterier.

2. Bestämmelserna i punkt 1 gäller inte stödtjänster och tillfällig lagring som rör LNG anläggningar och som krävs för återförgasningsprocessen och efterföljande leverans till överföringssystemet.

3. Vid förhandlat tillträde skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att naturgasföretag och berättigade kunder, i eller utanför det område som omfattas av det sammanlänkade systemet, skall kunna förhandla om tillträde till lagring och lagring av gas i rörledning, om detta är tekniskt och/eller ekonomiskt nödvändigt för ett effektivt tillträde till systemet samt för organiseringen av tillträdet till andra stödtjänster. Parterna skall vara skyldiga att i god anda förhandla om tillträde till lagring, lagring av gas i rörledning och andra stödtjänster.

Avtalen om tillträde till lagring, lagring av gas i rörledning och andra stödtjänster skall förhandlas fram med den berörda systemansvarige för lagringssystemet eller med de berörda naturgasföretagen. Medlemsstaterna skall kräva att de systemansvariga för lagringssystemet och naturgasföretagen inom de första sex månaderna efter genomförandet av detta direktiv och därefter årligen offentliggör sina viktigaste kommersiella villkor för utnyttjandet av lagring, lagring av gas i rörledning och andra stödtjänster.

4. Vid reglerat tillträde skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att ge naturgasföretag och berättigade kunder, i eller utanför det område som omfattas av det sammanlänkade systemet, rätt till tillträde till lagring, lagring av gas i rörledning och andra stödtjänster på grundval av offentliggjorda tariffer och/eller andra villkor och skyldigheter, när tillträde till lagring och lagring av gas i rörledning är tekniskt och/eller ekonomiskt nödvändigt för ett effektivt tillträde till systemet, samt för organiseringen av tillträdet till andra stödtjänster. Denna rätt till tillträde för berättigade kunder kan ges genom att de får möjlighet att ingå leveransavtal med andra konkurrerande naturgasföretag än systemets ägare och/eller den systemansvarige eller ett anknutet företag.

Artikel 20

Tillträde till tidigare led i rörledningsnätet

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att naturgasföretag och berättigade kunder, oavsett var de befinner sig, i enlighet med denna artikel kan få tillträde till tidigare led i rörledningsnätet, inbegripet anläggningar som ger teknisk service som sammanhänger med sådant tillträde, förutom de delar av sådana nät och anläggningar som används för lokal produktion på den plats på fältet där gasen produceras. Åtgärderna skall anmälas till kommissionen i enlighet med bestämmelserna i artikel 33.

2. Tillträde i enlighet med punkt 1 skall medges på det sätt som medlemsstaterna har bestämt i överensstämmelse med relevanta rättsliga instrument. Medlemsstaterna skall ha som mål att tillträdet skall vara rättvist och öppet, att en konkurrensutsatt naturgasmarknad uppnås och att varje missbruk av dominerande ställning undviks, varvid säkerhet och regelbundenhet i leveranserna, kapacitet som är eller rimligtvis kan bli tillgänglig samt miljöskydd skall beaktas. Följande får beaktas:

- a) Behovet av att vägra tillträde där inkompatibiliteten mellan tekniska specifikationer inte på ett rimligt sätt kan övervinnas.
- b) Behovet av att undvika svårigheter som inte på ett rimligt sätt kan övervinnas och som kan inverka menligt på en effektiv, nuvarande och framtida kolväteproduktion, inbegripet den vid fält med svag ekonomisk lönsamhet.
- c) Behovet av att ta hänsyn till väl motiverade rimliga behov av transport och bearbetning av gas, som är knutna till ägaren till eller den ansvarige för de tidigare leden i rörledningsnätet, och till intressena hos alla andra användare av tidigare led i rörledningsnätet eller relevanta bearbetnings eller hanteringsanläggningar som kan påverkas.

d) Behovet av att tillämpa nationella lagar och administrativa förfaranden i överensstämmelse med gemenskapsrätten för beviljande av tillstånd till produktion eller utbyggnad i tidigare led.

3. Medlemsstaterna skall se till att tvistlösningsförfaranden har inrättats, däribland en myndighet som är oberoende av parterna och har tillgång till all relevant information, så att tvister som rör tillträde till tidigare led i rörledningsnätet kan lösas snabbt, med beaktande av kriterierna i punkt 2 och det antal parter som kan bli inblandade när det gäller att förhandla om tillträde till sådana nät.

4. Vid gränsöverskridande tvister skall de tvistlösningsförfaranden tillämpas som gäller i den medlemsstat som har jurisdiktion över de tidigare leden i rörledningsnätet till vilka tillträde vägras. Vid gränsöverskridande tvister där flera medlemsstater täcker det berörda systemet skall de berörda medlemsstaterna samråda i syfte att säkerställa att bestämmelserna i detta direktiv tillämpas konsekvent.

Artikel 21

Vägrat tillträde

1. Naturgasföretag får vägra tillträde till systemet på grund av bristande kapacitet, eller om tillträde till systemet skulle hindra dem från att tillhandahålla sådana allmännyttiga tjänster som de åläggs i enlighet med artikel 3.2, eller på grundval av allvarliga ekonomiska och finansiella problem med take-or-pay-avtal som har att göra med kriterierna och förfarandena i artikel 27 och det alternativ som valts av medlemsstaterna i enlighet med artikel 27.1. En väl underbyggd motivering skall ges till en sådan vägran.

2. Medlemsstaterna får vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att det naturgasföretag som vägrar tillträde till systemet på grund av bristande kapacitet eller otillräcklig anslutning genomför nödvändiga förbättringar så långt detta är ekonomiskt försvarbart, eller när en potentiell kund är villig att betala för det. När medlemsstaterna tillämpar artikel 4.4 skall de vidta sådana åtgärder.

Artikel 22

Ny infrastruktur

1. Större nya gasinfrastrukturprojekt, t.ex. sammanlänkningar mellan medlemsstater, LNG- och lagringsanläggningar, får på begäran undantas från bestämmelserna i artiklarna 18, 19, 20 och artikel 25.2, 25.3 och 25.4 i enlighet med följande villkor:

- a) Investeringen måste stärka konkurrensen vad gäller gasförsörjning och försörjningstrygghet.

- b) Den risknivå som är förenad med investeringen är sådan att investeringen inte skulle bli av om inte undantag beviljades.
- c) Infrastrukturen måste ägas av en fysisk eller juridisk person som åtminstone vad avser juridisk form är skild från de systemansvariga inom vilkas system infrastrukturen kommer att byggas upp.
- d) Avgifter tas ut av användare av denna infrastruktur.
- e) Undantaget kommer inte att skada konkurrensen eller en effektivt fungerande inre marknad för gas eller hindra det reglerade system till vilket infrastrukturen är kopplad från att fungera effektivt.

2. Punkt 1 skall även tillämpas på väsentliga kapacitetsökningar i befintliga infrastrukturer och förändringar av sådana infrastrukturer som möjliggör utveckling av nya källor för gasförsörjning.

- 3. a) Den tillsynsmyndighet som avses i artikel 25 får besluta, från fall till fall, om det undantag som avses i punkterna 1 och 2. Medlemsstaterna får emellertid föreskriva att tillsynsmyndigheterna skall överlämna ett yttrande till den behöriga myndigheten i medlemsstaten, när ett formellt beslut skall fattas vid en begäran om undantag. Yttrandet skall offentliggöras tillsammans med beslutet.
- b) i) Undantaget får gälla hela eller delar av den nya infrastrukturen, respektive den väsentligt utökade befintliga infrastrukturen eller förändringen av befintlig infrastruktur.
- ii) När beslut fattas om att bevilja undantag, skall det i varje enskilt fall övervägas om villkor måste anges för undantagets varaktighet och för icke-diskriminerande tillträde till sammanlänknings.
- iii) När beslut fattas om villkoren i detta led skall särskild hänsyn tas till avtalens varaktighet, den ytterligare kapacitet som skall byggas upp, eller förändringen av befintlig kapacitet, till projektets tidsplan och till nationella förhållanden.
- c) I samband med att undantag beviljas får den behöriga myndigheten besluta om regler eller mekanismer för hantering och tilldelning av kapacitet, under förutsättning att detta inte hindrar genomförandet av långsiktiga kontrakt.
- d) Beslut om undantag, inklusive villkoren enligt b, skall motiveras och offentliggöras i vederbörlig ordning.
- e) Vid en sammanlänkning skall alla beslut om undantag fattas i samråd med övriga berörda medlemsstater eller tillsynsmyndigheter.

4. Beslutet om undantag skall omedelbart anmälas till kommissionen av den behöriga myndigheten tillsammans med alla relevanta upplysningar om beslutet. Dessa upplysningar får överlämnas till kommissionen i samlad form, vilket gör det möjligt för kommissionen att fatta ett välgrundat beslut.

I synnerhet skall upplysningarna innehålla följande:

- a) Detaljerade skäl på grundval av vilka tillsynsmyndigheten eller medlemsstaten har beviljat undantaget, inklusive de ekonomiska upplysningar som motiverar behovet av undantaget.
- b) Den analys som genomförts av effekten på konkurrensen och den inre gasmarknadens effektiva funktion som ett resultat av undantagets beviljande.
- c) Skälen till tidsperioden och delen av den totala kapaciteten hos gasinfrastrukturen i fråga för vilken undantaget har beviljats.
- d) Om undantaget gäller en sammanlänkning, resultatet av samrådet med de berörda medlemsstaterna eller tillsynsmyndigheterna.
- e) Infrastrukturens bidrag till diversifieringen av gasförsörjningen.

Senast två månader efter mottagandet av en anmälan får kommissionen kräva att den berörda tillsynsmyndigheten eller medlemsstaten ändrar eller återkallar beslutet att bevilja ett undantag. Tvåmånadersperioden kan förlängas med ytterligare en månad under vilken kommissionen inskaffar ytterligare upplysningar.

Om den berörda tillsynsmyndigheten eller medlemsstaten inte uppfyller begäran inom fyra veckor, skall ett slutligt beslut fattas i enlighet med förfarandet i artikel 30.2.

Kommissionen skall inte lämna ut någon kommersiellt känslig konfidentiell information.

Artikel 23

Öppnande av marknaderna och ömsesidighet

- 1. Medlemsstaterna skall se till att följande kunder är berättigade:
 - a) Fram till den 1 juli 2004, de berättigade kunder som avses i artikel 18 i direktiv 98/30/EG. Medlemsstaterna skall senast den 31 januari varje år offentliggöra kriterierna för fastställandet av vilka dessa berättigade kunder är.
 - b) Senast från och med den 1 juli 2004, samtliga icke-hushållskunder.
 - c) Från och med den 1 juli 2007, samtliga kunder.

2. För att undvika bristande jämvikt när gasmarknaderna öppnas

- a) får avtal om leverans med en berättigad kund inom en annan medlemsstats system inte förbjudas, om kunden är berättigad i båda de berörda systemen,
- b) får kommissionen, med beaktande av situationen på marknaden och det gemensamma intresset, i de fall där en transaktion som omfattas av led a vägrats på grund av att kunden anses som berättigad endast i det ena av de två systemen, ålägga den vägrande parten att verkställa den begärda leveransen på begäran av en av medlemsstaterna i de två systemen.

Artikel 24

Direktledningar

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att göra det möjligt för

- a) naturgasföretag som är etablerade inom deras territorium att genom en direktledning försörja berättigade kunder,
- b) varje sådan berättigad kund inom deras territorium att bli försörjd via en direktledning från naturgasföretag.

2. Om det krävs tillstånd (t.ex. licens, tillåtelse, koncession, samtycke eller godkännande) för uppförande eller drift av direktledningar, skall medlemsstaterna eller den behöriga myndigheten som de utser fastställa kriterier för beviljande av tillstånd för uppförande eller drift av sådana ledningar inom sitt territorium. Dessa kriterier skall vara objektiva, klara, begripliga och icke-diskriminerande.

3. Medlemsstaterna får villkora beviljandet av tillstånd för uppförande av en direktledning med antingen att tillträdet till systemet har vägrats på grundval av artikel 21, eller att ett tvistlösningsförfarande enligt artikel 25 har inletts.

Artikel 25

Tillsynsmyndigheter

1. Medlemsstaterna skall utse ett eller flera behöriga organ som kan fungera som tillsynsmyndigheter. Dessa myndigheter skall vara fullständigt oberoende av gasindustrins intressen. De skall, genom tillämpning av denna artikel, åtminstone ansvara för att säkerställa icke-diskriminering, effektiv konkurrens och att marknaden fungerar effektivt, genom att särskilt övervaka följande:

- a) Bestämmelser om förvaltning och tilldelning av sammanlänkingskapacitet, tillsammans med tillsynsmyndigheten eller tillsynsmyndigheterna i de medlemsstater med vilka sammanlänkning förekommer.
- b) Alla mekanismer avsedda att åtgärda överbelastning i det nationella gasnätet.
- c) Den tid som systemansvariga för överförings- eller distributionssystemen behöver för att genomföra sammanlänkning och reparationer.
- d) Offentliggörande av information av de systemansvariga för överförings- och distributionssystemen, om sammanlänknings- och nätanvändning och kapacitetsfördelning till berörda parter, med beaktande av behovet av att icke sammanfattad information behandlas som kommersiellt konfidentiell.
- e) Effektiv särredovisning enligt artikel 17 för att förhindra korssubventionering inom verksamhetsgrenarna överföring, distribution, lagring, LNG och försörjning.
- f) Villkoren för tillträde till lagring, lagring av gas i rörledningar och andra stödtjänster enligt artikel 19.
- g) I vilken utsträckning systemansvariga för överförings- och distributionsnät fullgör sina uppgifter i enlighet med artiklarna 8 och 12.
- h) Graden av insyn och konkurrens.

De myndigheter som inrättas i enlighet med denna artikel skall offentliggöra en årsrapport om resultatet av sin övervakningsverksamhet i enlighet med led a-h.

2. Tillsynsmyndigheterna skall ansvara för att, innan dessa träder i kraft, fastställa eller godkänna åtminstone metoder som används för att beräkna eller fastställa villkoren för:

- a) anslutning och tillträde till nationella nät, inklusive överförings- och distributionstariffer; dessa tariffer, eller metoder, skall utformas så att nödvändiga investeringar i näten kan göras på ett sätt som gör det möjligt att säkra nätens funktion,
- b) tillhandahållande av balanstjänster.

3. Trots vad som sägs i punkt 2 får medlemsstaterna föreskriva att tillsynsmyndigheterna skall underställa det relevanta organet i medlemsstaten de tariffer eller åtminstone de metoder som det hänvisas till i den punkten samt ändringarna i punkt 4 för formellt beslut. Det relevanta organet skall i sådana fall ha befogenhet att godkänna eller förkasta ett förslag till beslut som lagts fram av tillsynsmyndigheten. Dessa tariffer eller

metoder eller ändringarna av dessa skall offentliggöras tillsammans med beslutet vid det formella antagandet. Alla formella avslag på ett förslag till beslut skall dessutom offentliggöras tillsammans med motiveringen till avslaget.

4. Tillsynsmyndigheterna skall ha befogenhet att vid behov begära att de systemansvariga för överförings-, LNG- och distributionssystemen ändrar de villkor, inbegripet tariffer och metoder, som avses i punkterna 1, 2 och 3, för att säkerställa att de är proportionella och tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt.

5. Varje part som har ett klagomål mot en systemansvarig för ett överförings-, LNG- eller distributionssystem på de områden som avses i punkterna 1, 2 och 4 och i artikel 19, får inge klagomålet till tillsynsmyndigheten som i egenskap av tvistlösande myndighet skall fatta ett beslut inom två månader från det att klagomålet mottagits. Denna period får förlängas med två månader om tillsynsmyndigheten begär ytterligare upplysningar. Denna period får förlängas ytterligare om den klagande samtycker till detta. Ett sådant beslut skall vara bindande såvida inte det upphävs vid ett överklagande.

6. Varje berörd part med rätt till klagomål mot ett beslut om metoder som fattats enligt punkterna 2, 3 eller 4 eller, om tillsynsmyndigheten är skyldig att samråda om de föreslagna metoderna får inom två månader efter offentliggörandet av beslutet eller förslaget till beslut, eller inom en kortare tidsperiod om medlemsstaterna föreskriver detta, inge ett klagomål för behandling. Ett sådant klagomål skall inte utgöra hinder för verkställighet.

7. Medlemsstaterna skall vidta åtgärder för att se till att tillsynsmyndigheterna kan utföra sina åligganden enligt punkterna 1–5 snabbt och effektivt.

8. Medlemsstaterna skall inrätta lämpliga och effektiva system för reglering, kontroll och öppenhet för att förhindra missbruk av dominerande ställning, särskilt om det är till konsumenternas nackdel, och underprissättning. Dessa system skall beakta bestämmelserna i fördraget, särskilt artikel 82 i detta.

9. Medlemsstaterna skall se till att lämpliga åtgärder, inbegripet administrativa åtgärder eller straffrättsliga förfaranden i enlighet med nationell lagstiftning, vidtas mot ansvariga fysiska eller juridiska personer när sekretessbestämmelserna i detta direktiv inte har följts.

10. Vid gränsöverskridande tvister skall den beslutande tillsynsmyndigheten vara den tillsynsmyndighet som är behörig med avseende på den systemansvarige som vägrar utnyttjande av eller tillträde till systemet.

11. Klagomål enligt punkterna 5 och 6 skall inte påverka rätten att överklaga enligt gemenskapslagstiftningen och den nationella lagstiftningen.

12. De nationella tillsynsmyndigheterna skall bidra till att utveckla den inre marknaden och skapa likvärdiga förutsättningar genom ett öppet samarbete med varandra och kommissionen

KAPITEL VII

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 26

Skyddsåtgärder

1. I händelse av en plötslig kris på energimarknaden eller om personers, anordningars eller anläggningars fysiska trygghet eller säkerhet hotas, eller om ett systems integritet hotas får en medlemsstat tillfälligt vidta nödvändiga skyddsåtgärder.

2. Sådana åtgärder får endast orsaka minsta möjliga störning av den inre marknads funktion och får inte vara mer omfattande än vad som är absolut nödvändigt för att avhjälpa de plötsliga svårigheter som har uppstått.

3. Den berörda medlemsstaten skall utan dröjsmål anmäla dessa åtgärder till övriga medlemsstater och till kommissionen, som får besluta att den berörda medlemsstaten skall ändra eller upphäva dessa åtgärder i den utsträckning som de snedvrider konkurrensen och påverkar handeln negativt på ett sätt som står i strid med det gemensamma intresset.

Artikel 27

Undantag när det gäller take-or-pay-åtaganden

1. Om ett naturgasföretag råkar ut för, eller befarar att råka ut för, allvarliga ekonomiska och finansiella svårigheter på grund av de take-or-pay-åtaganden som har godkänts i ett eller flera avtal om köp av gas, får en ansökan om tillfälligt undantag från artikel 18 lämnas in till den berörda medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten. Ansökan om undantag skall, beroende på vad medlemsstaterna väljer, gälla enskilda fall och lämnas in antingen före eller efter det att tillträde till systemet har vägrats. Medlemsstaterna får också överlåta till naturgasföretaget att välja mellan att lämna in en ansökan före eller efter det att tillträde till systemet har vägrats. Om ett naturgasföretag har vägrat tillträde skall ansökan lämnas in utan dröjsmål. Ansökningarna skall åtföljas av alla relevanta upplysningar om problemets art och omfattning samt om de ansträngningar som naturgasföretaget har gjort för att lösa problemet.

Om rimliga alternativa lösningar inte är tillgängliga och med beaktande av bestämmelserna i punkt 3, får medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten besluta att medge undantag.

2. Medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten skall utan dröjsmål anmäla sitt beslut om att bevilja undantag till kommissionen, tillsammans med alla relevanta upplysningar som rör detta undantag. Dessa upplysningar får överlämnas till kommissionen i samlad form, vilket gör det möjligt för kommissionen att fatta ett välgrundat beslut. Inom åtta veckor efter mottagandet av denna anmälan får kommissionen begära att medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten ändrar eller upphäver beslutet om att bevilja undantag.

Om medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten inte rättar sig efter denna begäran inom fyra veckor, skall ett slutgiltigt beslut snarast fattas i enlighet med förfarandet i artikel 30.2.

Kommersiellt känslig information skall av kommissionen behandlas konfidentiellt.

3. Vid beslut om de undantag som avses i punkt 1 skall medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten samt kommissionen särskilt ta hänsyn till följande kriterier:

- a) Målet att uppnå en konkurrensutsatt gasmarknad.
- b) Behovet av att fullgöra åläggandet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och att säkerställa tillförlitligheten.
- c) Naturgasföretagets ställning på gasmarknaden och det faktiska konkurrensläget på denna marknad.
- d) Hur allvarliga de ekonomiska och finansiella svårigheter är som naturgas och överföringsföretagen eller berättigade kunder råkar ut för.
- e) Undertecknandedatum för och villkor i det eller de aktuella avtalen, inbegripet i vilken utsträckning de tillåter förändringar på marknaden.
- f) De ansträngningar som har gjorts för att lösa problemet.
- g) I vilken mån företaget, när det godtog take-or-pay-åtagandena i fråga, rimligen kunde ha förutsett att allvarliga problem troligen skulle uppstå med anledning av bestämmelserna i detta direktiv.
- h) I hur hög grad systemet är anslutet till andra system samt i vilken mån dessa system är driftskompatibla.
- i) De effekter ett beviljande av ett undantag skulle få på den korrekta tillämpningen av detta direktiv avseende en väl fungerande inre marknad för naturgas.

Ett beslut om ansökan om undantag för take-or-pay-avtal som ingåtts innan detta direktiv trädde i kraft bör inte leda till en situation där det är omöjligt att finna en ekonomiskt lönsam alternativ avsättning. Allvarliga problem skall aldrig anses föreligga om försäljningen av naturgas inte faller under nivån för minimiköpgarantierna i take or pay avtal om köp av naturgas, eller om det ifrågavarande take or pay avtalet kan anpassas eller naturgasföretaget kan finna alternativa avsättningsmöjligheter.

4. De naturgasföretag som inte har beviljats sådana undantag som avses i punkt 1 får inte vägra, eller inte längre vägra, tillträde till systemet på grund av take-or-pay åtaganden som har godkänts i ett avtal om köp av gas. Medlemsstaterna skall se till att de relevanta bestämmelserna i kapitel VI, det vill säga artiklarna 18–25 iakttas.

5. Varje undantag som beviljas i enlighet med ovanstående bestämmelser skall vara vederbörligen underbyggt. Kommissionen skall offentliggöra beslutet i *Europeiska unionens officiella tidning*.

6. Kommissionen skall inom fem år efter det att detta direktiv har trätt i kraft lägga fram en rapport med en översyn av de erfarenheter som har gjorts vid tillämpningen av denna artikel, för att Europaparlamentet och rådet i god tid skall kunna överväga i vilken utsträckning artikeln behöver anpassas.

Artikel 28

Framväxande och enskilda marknader

1. Medlemsstater som inte är direkt anslutna till det sammanlänkade systemet i någon annan medlemsstat och som endast har en extern huvudleverantör, får göra undantag från artiklarna 4, 9, 23 och/eller 24 i detta direktiv. Ett leveransföretag med en marknadsandel på mer än 75 % skall betraktas som en huvudleverantör. Detta undantag skall upphöra automatiskt när ett eller flera av dessa villkor inte längre gäller. Varje sådant undantag skall anmälas till kommissionen.

2. En medlemsstat som uppfyller villkoren för att betecknas som en framväxande marknad och som på grund av genomförandet av detta direktiv skulle få allvarliga problem får göra undantag från artiklarna 4, 7, 8.1 och 8.2, 9, 11, 12.5, 13, 17, 18, 23.1 och/eller 24 i detta direktiv. Detta undantag skall upphöra automatiskt när medlemsstaten inte längre uppfyller villkoren för att betecknas som en framväxande marknad. Varje sådant undantag skall anmälas till kommissionen.

3. Den dag då undantaget som avses i punkt 2 löper ut skall definitionen av berättigade kunder resultera i en öppning av marknaden som motsvarar minst 33 % av den totala årliga gasförbrukningen på den nationella gasmarknaden. Två år senare skall artikel 23.1 b tillämpas, och tre år senare artikel 23.1 c.

Fram till dess att artikel 23.1 b börjar tillämpas får den medlemsstat som avses i punkt 2 besluta att inte tillämpa artikel 18 när det gäller stödtjänster och tillfällig lagring för återföringsprocessen och efterföljande leverans till överföringssystemet.

4. Om genomförandet av detta direktiv skulle orsaka allvarliga problem inom ett geografiskt begränsat område i en medlemsstat, i synnerhet när det gäller att utveckla infrastrukturen för överföring och viktig distribution, och när syftet är att uppmuntra investeringar, får medlemsstaten ansöka hos kommissionen om ett tillfälligt undantag från artiklarna 4, 7, 8.1 och 8.2, 9, 11, 12.5, 13, 17, 18, 23.1 och/eller 24 för utveckling inom detta område.

5. Kommissionen får bevilja det undantag som avses i punkt 4 med särskilt beaktande av följande kriterier:

- Behovet av investeringar i infrastrukturen, vilka inte skulle vara ekonomiskt lönsamma att genomföra på en konkurrensutsatt marknad.
 - Nivån på och avkastningsmöjligheterna för de investeringar som krävs.
 - Gassystemets storlek och utbyggnad i det berörda området.
 - Utsikterna för den berörda gasmarknaden.
 - Det berörda områdets eller regionens geografiska storlek och kännetecken samt socioekonomiska och demografiska faktorer.
- a) För annan gasinfrastruktur än distributionsinfrastruktur får ett undantag beviljas endast om ingen gasinfrastruktur har etablerats i detta område, eller om den är etablerad sedan kortare tid än tio år. Det tillfälliga undantaget får inte överstrida tio år från den tidpunkt då gas för första gången levererades i området.
- b) För distributionsinfrastruktur får ett undantag beviljas för en period som inte överstiger 20 år från den tidpunkt då gas för första gången levererades genom det nämnda systemet i området.

6. Luxemburg kan få undantag från artikel 8.3 och artikel 9 under en period på fem år från och med den 1 juli 2004. Ett sådant undantag skall ses över före slutet av femårsperioden, och varje beslut att förnya undantaget för ytterligare fem år skall fattas i enlighet med det förfarande som anges i artikel 30.2. Varje sådant undantag skall anmälas till kommissionen.

7. Kommissionen skall underrätta medlemsstaterna om framställningar enligt punkt 4 innan ett beslut fattas i enlighet med punkt 5 med beaktande av respekten för sekretess. Detta beslut, samt de undantag som avses i punkterna 1 och 2, skall offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

8. Grekland får göra undantag från artiklarna 4, 11, 12, 13, 18, 23 och/eller 24 i detta direktiv för de geografiska områden och den tid som anges i de licenser som Grekland har utfärdat, före den 15 mars 2002 och i överensstämmelse med direktiv 98/30/EG, för utveckling av och ensamrätt till distributionsnät i vissa geografiska områden.

Artikel 29

Granskningsförfarande

Om kommissionen i den rapport som avses i artikel 31.3 drar den slutsatsen, mot bakgrund av det sätt på vilket tillträde till nätet faktiskt har genomförts i en medlemsstat – vilket ger upphov till fullt effektivt, icke-diskriminerande och obehindrat nättillträde – att vissa skyldigheter som företag åläggs i enlighet med detta direktiv (inklusive skyldigheterna när det gäller åtskillnad i rättsligt avseende för systemansvariga för distributionssystemet) inte står i proportion till det mål som eftersträvas, får den berörda medlemsstaten av kommissionen anhålla om befrielse från kravet i fråga.

Medlemsstaten skall omedelbart underrätta kommissionen om denna begäran och lämna all den relevanta information som är nödvändig för att visa att den slutsats som dragits i rapporten om att effektivt nättillträde garanteras kommer att kvarstå.

Inom tre månader efter det att kommissionen har blivit underrettad skall den ta ställning till den berörda medlemsstatens begäran och vid behov lägga fram förslag för Europaparlamentet och rådet om att ändra de relevanta bestämmelserna i direktivet. Kommissionen får i förslagen om att ändra direktivet föreslå att den berörda medlemsstaten undantas från särskilda krav under förutsättning att denna medlemsstat vid behov vidtar lika effektiva åtgärder.

Artikel 30

Kommitté

1. Kommissionen skall biträdas av en kommitté.
2. När det hänvisas till denna punkt skall artiklarna 3 och 7 i beslut 1999/468/EG tillämpas, med beaktande av bestämmelserna i artikel 8 i beslutet.
3. Kommittén skall själv anta sin arbetsordning.

Artikel 31

Rapportering

1. Kommissionen skall övervaka och se över tillämpningen av detta direktiv och skall före utgången av det första året efter det att direktivet trätt i kraft, och därefter varje år, överlämna en övergripande rapport till Europaparlamentet och rådet om de framsteg som gjorts. Rapporten skall omfatta åtminstone följande:

- a) Erfarenheter och framsteg som gjorts när det gäller att skapa en fullbordad och fullt ut fungerande inre marknad för naturgas och de hinder som kvarstår för att uppnå detta mål, t.ex. i form av dominerande marknadsställning, koncentrationer på marknaden, underprissättning och beteende som motverkar konkurrens.
- b) De undantag som beviljats enligt detta direktiv, inklusive genomförandet av undantaget enligt artikel 13.2 i syfte att eventuellt se över tröskeln.
- c) I vilken utsträckning kraven på åtskillnad och särredovisning och tarifiering i direktivet har lett till att tillträdet till gemenskapens gasnät blivit rättvist och icke-diskriminerande och till att likvärdiga konkurrensnivåer har uppnåtts, samt vilka ekonomiska, miljömässiga och sociala följder öppnandet av gasmarknaden fått för kunderna.
- d) En analys av frågor som rör systemens kapacitetsnivå och försörjningstrygghet när det gäller naturgas i gemenskapen, särskilt den rådande och förväntade balansen mellan efterfrågan och tillgång, med beaktande av den fysiska kapaciteten för överföring mellan områden och utbyggnaden av lagringsmöjligheter (inbegripet frågan om marknadsregleringens proportionalitet inom detta område).
- e) Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas de åtgärder som vidtagits i medlemsstaterna för att täcka efterfrågetoppar och hantera brister i leveranser från en eller flera leverantörers sida.
- f) En allmän bedömning av de framsteg som gjorts inom ramen för de bilaterala förbindelserna med tredje länder som producerar och exporterar eller transporterar naturgas, inbegripet vilka framsteg dessa länder har gjort när det gäller integration av marknaden, handel och tillträde till näten.
- g) Behovet av eventuella harmoniseringskrav som inte är kopplade till bestämmelserna i detta direktiv.

Rapporten får vid behov även innehålla rekommendationer och åtgärder för att motverka negativa effekter av dominerande marknadsställning och marknadskoncentration.

2. Vartannat år skall den rapport som avses i punkt 1 även omfatta en analys av de olika åtgärder som vidtagits i medlemsstaterna för att uppfylla förpliktelseerna om allmännyttiga tjänster, och en bedömning av dessa åtgärders effektivitet och, i synnerhet, deras inverkan på konkurrensen på gasmarknaden. Rapporten får vid behov innehålla rekommendationer om vilka åtgärder som bör vidtas på nationell nivå för att uppnå en hög kvalitet på de allmännyttiga tjänsterna eller för att förhindra en avskärmning av marknaden.

3. Kommissionen skall senast den 1 januari 2006 lägga fram en detaljerad rapport inför Europaparlamentet och rådet om framstegen när det gäller att skapa en inre marknad för gas. I rapporten skall särskilt redovisas

- förekomsten av icke diskriminerande nättillträde,
- effektiviteten i tillsynen,
- utvecklingen av infrastruktur för sammanlänkning, villkoren för transitering och läget beträffande försörjningstryggheten i gemenskapen,
- i vilken utsträckning de fullständiga fördelarna av att marknaden öppnas tillfaller små företag och hushåll, särskilt när det gäller kvaliteten på de allmännyttiga tjänsterna,
- i vilken utsträckning marknaderna i praktiken är öppna för effektiv konkurrens, inbegripet aspekter som rör dominerande marknadsställning, marknadskoncentration, underprissättning eller konkurrenshämmande åtgärder,
- i vilken utsträckning kunderna verkligen byter leverantör och omförhandlar tariffer,
- prisutveckling, inbegripet leverantörspriser, i förhållande till i hur stor utsträckning marknaderna öppnas,
- huruvida tredje part har effektivt och icke-diskriminerande tillträde till gaslagring om det är tekniskt och/eller ekonomiskt nödvändigt för att ge effektivt tillträde till systemet,
- de erfarenheter som vunnits vid tillämpningen av direktivet när det gäller det verkliga oberoendet för systemansvariga i vertikalt integrerade företag och huruvida andra åtgärder utöver funktionellt oberoende och separata redovisningar har utvecklats vilkas effekt är likvärdig med åtskillnad i rättsligt avseende.

Då det är lämpligt skall kommissionen lägga fram förslag till Europaparlamentet och rådet, i synnerhet för att garantera hög kvalitet på de allmännyttiga tjänsterna.

Då det är lämpligt skall kommissionen lägga fram förslag till Europaparlamentet och rådet, i synnerhet för att säkerställa fullständigt och faktiskt oberoende för de ansvariga för distributionssystemet före den 1 juli 2007. Vid behov skall dessa förslag, i överensstämmelse med konkurrenslagstiftning, även avse åtgärder angående dominerande marknadsställning, marknads-koncentration och underprissättning eller konkurrenshämmande åtgärder.

Artikel 32

Upphävande

1. Direktiv 91/296/EEG skall upphöra att gälla från och med den 1 juli 2004 utan att det påverkar avtal som slutits i enlighet med artikel 3.1 i direktiv 91/296/EEG, vilka skall fortsätta att gälla och genomföras enligt nämnda direktiv.

2. Direktiv 98/30/EG skall upphöra att gälla från och med den 1 juli 2004 utan att det påverkar medlemsstaternas förpliktelser när det gäller tidsfrister för införlivande och tillämpning av nämnda direktiv. Hänvisningar till det upphävda direktivet skall anses som hänvisningar till det här direktivet och skall läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga B.

Artikel 33

Genomförande

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 juli 2004. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna får uppskjuta genomförandet av artikel 13.1 till den 1 juli 2007. Detta påverkar inte tillämpningen av de krav som fastställts i artikel 13.2.

3. När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

Artikel 34

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 35

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 26 juni 2003.

På Europaparlamentets vägnar

P. COX

Ordförande

På rådets vägnar

A. TSOCHATZOPOULOS

Ordförande

BILAGA A

Konsumentskyddsåtgärder

Om inte annat följer av gemenskapslagstiftningen om konsumentskydd, särskilt Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG ⁽¹⁾ och rådets direktiv 93/13/EEG ⁽²⁾, skall åtgärderna i artikel 3 tillförsäkra kunderna följande:

- a) Rätt till ett avtal med sin gastjänstleverantör, i vilket följande skall anges:
- Leverantörens namn och adress.
 - Tjänster som tillhandahålls, tjänstekvalitet och tidpunkt för den ursprungliga uppkopplingen.
 - Eventuella underhållstjänster som tillhandahålls.
 - På vilket sätt aktuell information om tariffer och underhållskostnader kan erhållas.
 - Avtalets löptid och hur avtalet och tjänsterna förlängs eller sägs upp samt eventuell rätt till frånträde.
 - Villkoren för ersättning och återbetalning om tjänsterna inte håller angiven kvalitet.
 - Hur det tvistlösningsförfarande som avses i led f inleds.
- Villkoren skall vara skäligen och kända på förhand. Information om dem bör under alla omständigheter ges innan avtalet ingås eller bekräftas. Om avtal ingås genom en mellanhand skall ovannämnda upplysningar också tillhandahållas innan avtalet ingås.
- b) Underrättelse i god tid om varje avsikt att ändra avtalsvillkoren och i samband med denna information underrättelse om att de har rätt att frånträda avtalet. Tjänstleverantörerna skall underrätta sina kunder direkt om varje avgiftshöjning, vid lämplig tidpunkt som inte infaller senare än en normal faktureringsperiod efter det att höjningen trätt i kraft. Medlemsstaterna skall se till att kunder har möjlighet att frånträda avtal om de inte godtar de nya villkor som gasleverantören meddelat.
- c) Klar och tydlig information om priser, tariffer och standardvillkor för tillgång till och utnyttjande av gastjänster.
- d) Brett val av betalningssystem. Alla skillnader i villkor och bestämmelser skall motsvara leverantörens kostnader för de olika betalningssystemen. De allmänna villkoren skall vara skäligen, klara och begripliga. De skall meddelas på ett klart och lättbegripligt språk. Kunderna skall skyddas mot oskäligen och vilseledande försäljningsmetoder.
- e) Möjlighet att byta leverantör utan kostnad.
- f) Tillgång till klara och lättförståeligen, okomplicerade och billigen förfaranden för behandling av kundernas klagomål. Sådana förfaranden skall göra det möjligt att lösa tvister snabbt och rättvist. När det är befogat skall de innefatta ett system för ersättning och/eller återbetalning. Förfarandena bör i möjligaste mån följa de principer som anges i kommissionens rekommendation 98/257/EG ⁽³⁾.
- g) Information till kunder som är anslutna till gassystemet om deras rättigheter att, enligt tillämpligen nationellen lagstiftning, få tillgång till naturgas av en bestämd kvalitet till rimligen priser.

⁽¹⁾ EGT L 144, 4.6.1997, s. 19.

⁽²⁾ EGT L 95, 21.4.1993, s. 29.

⁽³⁾ EGT L 115, 17.4.1998, s. 31.

BILAGA B

Jämförelsetabell för gasdirektivet

Direktiv 98/30/EG	Det här direktivet	
Art. 1	Art. 1	Räckvidd
Art. 2	Art. 2	Definitioner
Art. 3	Art. 3	Skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och kundskydd
Art. 4	Art. 4	Tillståndsförfarande
—	Art. 5	Övervakning av försörjningstryggheten
Art. 5	Art. 6	Tekniska regler
Art. 6	Art. 7	Utseende av systemansvariga
Art. 7	Art. 8	Systemansvarigas uppgifter
—	Art. 9	Åtskillnad av systemansvariga för överföring
Art. 8	Art. 10	Sekretess när det gäller systemansvariga för överföring
Art. 9.1	Art. 11	Utseende av systemansvariga för distributionssystemet
Art. 10	Art. 12	Uppgifter för systemansvariga för distributionssystemet
—	Art. 13	Åtskillnad av systemansvariga för distributionssystemet
Art. 11	Art. 14	Sekretess när det gäller systemansvariga för distributionssystemet
—	Art. 15	Kombinerat systemansvar
Art. 12	Art. 16	Rätt till tillgång till räkenskaper
Art. 13	Art. 17	Särredovisning
Art. 14–16	Art. 18	Tillträde för tredje part
—	Art. 19	Tillträde till lagringsanläggningar
Art. 23	Art. 20	Tillträde till tidigare led i rörledningsnätet
Art. 17	Art. 21	Vägrat tillträde
—	Art. 22	Ny infrastruktur
Art. 18 & 19	Art. 23	Öppnande av marknaderna och ömsesidighet
Art. 20	Art. 24	Direktledning
Art. 21.2, 21.3 & 22	Art. 25	Tillsynsmyndigheter
Art. 24	Art. 26	Skyddsåtgärder
Art. 25	Art. 27	Undantag när det gäller take-or-pay-åtaganden
Art. 26	Art. 28	Framväxande och enskilda marknader
—	Art. 29	Granskningsförfarande
—	Art. 30	Kommitté

Direktiv 98/30/EG	Det här direktivet	
Art. 27 & 28	Art. 31	Rapportering
—	Art. 32	Upphävande
Art. 29	Art. 33	Genomförande
Art. 30	Art. 34	Ikraftträdande
Art. 31	Art. 35	Adressater
	BILAGA A	åtgärder för konsumentskydd